

Az őrszolgálatról

- kicsit másképpen -

a Fővárosi Állat- és Növénykertben(FÁNK)

Kovács István, FÁNK biztonsági szolgálatvezető

Magyarország első állatkertje, a mai Fővárosi Állat - és Növénykert (röviden: FÁNK) 1866. augusztus 9-én nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt. Az elmúlt 146 év során országosan, majd nemzetközileg is elismert intézmény látnivalói és programjai évente közel 1 millió érdeklődőt vonzanak, ezzel az ország leglátogatottabb intézményévé vált. Az állatkert több mint 10 hektáros területén elhelyezkedő különböző nagyságú és funkciójú épületek vagyónvédelme, az állatok nyugalmanak megőrzése és természetesen a már említett nagyszámú látogató érdekében biztonsági szolgálat működik.

A biztonsági szolgálat általános feladatai a FÁNK-ban

Az állatkertben szolgálatot teljesítők általános feladatai megegyeznek a hasonló, élőerős objektumvédelemmel megbízott szolgálatok feladataival, úgymint:

- személy és gépjárműforgalom ellenőrzése a kapuknál;
- járőrözés az intézmény területén meghatározott útvonalon és időközönként;
- járőrórák előírás szerinti kezelése;
- lopások, rongálások megelőzése
- kulcsok, kulcsdobozok kiadása és bevételezése
- telefonkezelési feladatok
- tűzrendészeti előírások betartatása, tűzvédelmi berendezések ellenőrzése stb.

A FÁNK azonban jellegénél, intézményi feladatköréből adódóan nemcsak a látogatók, hanem az ott szolgálatot teljesítő vagyonőrök munkáját is különlegessé teszi. A máshol meg nem tapasztalható, egyedi feladatok maradéktalan ellátása igazán érdekessé és adott esetben izgalmassá is teheti a vagyonőrök munkáját. A következőkben ezekkel az érdekességekkel, specialitásokkal szeretnék ízelítőt adni az olvasónak, természetesen a belső információfegyelem és a teljesség igénye nélkül.

Meg kell jegyezni, hogy az őrszolgálatnak az állatok életviteléhez, etetéséhez, azok elhelyezéséhez és nagyközönségtől történő hermetikus elzárásukhoz semmi köze, felelőssége nincs. Ezek a feladatok állatgondozói hatáskörbe tartoznak!

A vagyonőrök munkájuk során gyakran találkoznak olyan kérdésekkel a látogatók, vagy ismerőseik részéről, mint: *Mit csináltak, ha egy állat kiszökik?, Tényleg mindig sötét van az állatkertben? vagy Mit csináltak az állatokkal tűz esetén? stb.*

Természetesen a vagyonőrök tudják a válaszokat, amelyek sokkal "prózaibbak" és gyakorlatiasabbak a kérdezők fantáziájánál.

A biztonsági szolgálat szempontjából talán a leglényegesebb, hogy egy váratlan, előre nem kiszámítható szituáció az állatkertben is bármikor bekövetkezhet - lévén sok a veszélyes vadállat -, ezért fel kell készülni a helyzetekből adódó problémák gyors és hatékony kezelésére - szorosan együttműködve az állatkert szakembergárdájával. Ezt a célt szolgálja az állatkert főigazgatója által kiadott "Intézkedési terv".

1.) Riadó- és akciótervek:

A FÁNK "intézkedési tervében" meghatározásra kerülnek a különféle veszély és vészhelyzetekben alkalmazandó ún. riadó- és akció tervek. A tervekben kijelölésre kerülnek mindazon feladatok az állatkerti dolgozók, illetve a biztonsági szolgálat tagjainak számára, amelyek szükségesek a veszélyhelyzetek elhárítására. Meghatározza az információáramlás (vagyis a riasztás) rendjét. Fő szempontként kell figyelembe venni, hogy bármilyen eseményt (problémát) először egy bizonyos állatházon belül (falakon belül) kell tartani, ha ez nem sikerül, akkor törekedni kell az állatkerten belül (kerítésen belül) történő megoldásra.

2.) Veszélyes állat kiszabadulása:

Természetesen ez nem fordulhat elő, de ha mégis. Az állatkert ún. "intézkedési tervében" meghatározottak szerint kell eljárni. A siker alapja a gyorsaság. A kiszabadult veszélyes állat esetén (nappal): az őrszolgálatnak a gondozókkal együttműködve, lehetőségek szerint biztosítani kell az emberi életet, vagyis a látogatók gyors és zökkenőmentes, pánik nélküli értesítését és kiterelését az állatkert területéről (vagy a helyzetből adódóan éppen ellenkezőleg, nagyobb befogadó képességű állatházakba történő betérését) úgy, hogy közben a kijáratok (bejárati ajtók) azonnali bezárására készek és képesek legyenek. Ezen feladat a terület nagysága, beépítettsége és elsősorban széttagoaltsága miatt roppant nehézségekbe ütközhet. Éjszaka annyiban "könnyebb" a feladat, hogy nincsenek látogatók. és annyiban "nehezebb", hogy a kiszabadult állatot az éjszakai járőrnek sokkal nehezebb vizuálisan érzékelni! Az állatkertben éjszaka teljes sötétség van - ami nem holmi takarékosági intézkedés, hanem az állatok nyugalmanak, pihenésének feltétele. Sajnos tudni kell, hogy egy ragadozó nagymacska, de akár egy medve is gyorsabban fut, ügyesebben mászik - ugrik - úszik, mint a legképzettebb biztonsági őr.

Az előbbiekhöz egy kis adalék, ami mindenképpen említést érdemel: az őrszolgálatot adóknak jó néhány éjszakai "bevetésen" kellett járőrözni, amíg pontosan beazonosították (megszokták) az éjszaka is eleven állatok hangját, a fókák csobbanását, a hiéna röhögését, vagy egyáltalán, hogy a zajok nem egy elszabadult fenevad, hanem inkább a közeli vasúti csomópont váltóállításainak, egy vadkacsa totyogásának vagy egy szél fújta szemeteszsák morajlásának tudható be.

Meg kell jegyezni, hogy az állatkert fennállása óta nagyon kevés alkalommal történt állat kiszabadulás, és azok sem az ún. veszélyes állatok kategóriájába tartozó állatok voltak.

3.) Jegyzérek elleni fellépés:

Sajnos nemcsak a teltház koncerteken, hanem manapság az állatkert bejáratai előtt is megjelentek a gazdasági helyzet romlásával és az állatkerti belépőjegyek árának emelkedésével egyidejűleg a jegyzérek. A lopott telefonokból indított SMS vásárlások száma megszorodott, hiszen így könnyen és gyorsan készpénzhez tudnak jutni. Módszer: lopott telefonról gyorsan jegyet rendelni. Aznap, de legkésőbb másnap áron alul eladni az állatkert bejáratának közelében. Védekezni ellenük az őrszolgálat korlátozott lehetőségei miatt nehézségekbe ütközik, hiszen a főbejáratától alig 15 méterre és az út túloldalán már a tehetetlen a szolgálat. Intézkedése hatásköri túllépés lenne. Segítséget ilyen esetekben a közterület felügyeletről és a rendőrségtől kérünk - belátható, hogy kevés eredménnyel.

4.) Elveszett személyek felkutatása, lopások:

Az állatkert hétvégeként, ünnepnapokon és különösen főidényben májustól szeptember elejéig több ezernyi látogatót fogad. Természetesen a látnivalók és az állatok kavalkádjában mindig akadnak olyanok, akik gyermekeiket, - vagy, ahogy a tapasztalat is igazolja - idős nagyszüleiket egyszerűen "elfelejtik". Ilyenkor gyakran kérik a járőr szolgálat segítségét: megkeresni, felkutatni a hozzátartozókat. A 2012 év nyári hónapjaiban - új jelenségként - többször tapasztaltuk, hogy az állatkert egy jól behatárolható részén egészen kicsi, 6-12 éves gyerekek keresik a szülőket, ők fordulnak először segítségért - és nem a szülők! A körülményeket megvizsgálva jutottunk arra a következtetésre, hogy a nyár elején megnyitott "Varázshegy" nevű projekt, - ami a nagyszikla belsejében található - lehet a maga látványosan nagy és labirintusszerű kivitelezésével a fő ok, amelyből a gyerekek sokkal hamarabb kitalálnak adott esetben, mint felnőtt szüleik.

Szerencsére, az elmúlt két évben bizonyíthatóan csak két alkalommal fordult elő lopás, amit gyakorlatilag az igen jelentős számú látogatóhoz képest valóban jó statisztikát mutat. Ez részben az állatkerti dolgozók és az önkéntes segítők odafigyelésének, másrészt az őrszolgálat munkájának eredménye. Egy esetben gyerekek loptak a büféből nyalókát, de a jó személyleírás miatt a járőrök hamar megtalálták őket. Másik alkalom a Gorilla-házban történt pénztárcalopás volt, ahol kihasználták az újszülött fiatal gorilla miatt több sorban, összezsúfolt nagy tömeg adta lehetőséget a rablók. Az eset után a Gorilla-házban fokozott járőrözés és tartózkodás lett elrendelve a járőrök részére, az állatkert vezetése pedig állandóan ott tartózkodó segítőköt helyezett ki, amivel sikerült a további lopási kísérleteknek elejét venni.

5.) Állatok befogadása:

Talán a "legállatibb" feladatot hagytam utoljára, amikor is a vagyonőr kollégák valójában testközelből részévé válnak az állatkertben lévő szakmai munkának. Mivel az állatkert országosan és a nap 24 órájában egy non-stop természetvédelmi mentőhely, ennek okán az állatkert nyitvatartási idején túl az aktuális őrszolgálat tagjai vannak megbízva mindenféle hazai hulló és kételtű faj, a védett, hazai madár és emlősfajok, valamint mindenfajta teknős befogadására, vagyis átvételére azoktól a személyektől, akik kirándulásuk, vagy sétájuk során sérült, eltévedt, esetleg teknősök esetében megunt állatot hoznak. Elsőnek talán még kicsit bizarrnak is tűnik a dolog, de egy vagyonőr számára mindenképpen érdekes feladat. (Persze, hasonlóan, mint a már klasszikussá vált vetélkedőben, itt is kérhetünk telefonos segítséget!)

Összegezve a fent leírtakból: talán kicsit átérezhető az olvasó számára, hogy a biztonsági őr számára egy nap az állatkertben több mint, egy átlagos munkanap. Minden nap kicsit más, minden nap hoz valami újat és érdekeset. Legyen szó emberekről, állatokról, vagy jómagam és kollégáim munkájáról: az őrszolgálatról.

Felhasznált irodalom:

1. **3/2001. (II. 23.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet**
az állatkert és az állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól
2. **15/2010. (V. 11.) KvVM-FVM-IRM együttes rendelet**
a veszélyes állatokról és tartásuk engedélyezésének részletes szabályairól szóló 8/1999. (VIII. 13.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet, valamint az állatkert és állatotthon létesítésének, működésének és fenntartásának részletes szabályairól szóló 3/2001. (II. 23.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet módosításáról
3. **1998.évi.XXVIII.törvény az állatok védelméről és kíméletéről.**
4. **8/1999. (VIII. 13.) KöM-FVM-NKÖM-BM együttes rendelet**
a veszélyes állatokról és tartásuk engedélyezésének részletes szabályairól